

Johanna Frid (suom Sirje Niitepõld): Haraldin äiti

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Johanna Frid (suom Sirje Niitepõld): Haraldin äiti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/johanna-fried-haraldin-aiti/>)

Johanna Frid (suom Sirje Niitepõld): Haraldin äiti

RIITTA VAISMAA – Kylmävän kolkko triangel

”Joku lausui nimeni, käskevästi – ei sillä tavalla kuin toista tervehditään, vaan niin kuin onkologi ottaa vastaan potilaansa. Niin kuin lausutaan kouolemantuomio. Se oli vain nimi. Nainen, joka oli tervehtinyt minua, katseli minua enemmän tai vähemmän hymyillen. —

”Ai hei!”, sanoin. Hei mutta ei. Suuta kuivasi; sammalsinko minä vähän?

”Viime kerrasta onkin aikaa.”

”No niinpä onkin.”

Olimme tavanneet viimeksi lokakuussa. Ei, vaan syyskussa. Nyt oli joulukuu ja hänellä oli yllään valtava untuvatakki, toppahousut, talvisaappaat. Hän olisi voinut pidellä kädessään kirvestä eikä siihen olisi kiinnittänyt kummenpaa huomiota. Tarpeen vaatiessa hän voisi hakata tiensä Norlannin metsien läpi ja teurastaa ohimennen karhun.”

Ruotsin kirjallisuuden nousevan tähden Johanna Fridin (1988) toisen romaanin, *Haraldin äidin*, alku on niin kalsea kuin toisiaan vihaavien anopin ja miniäksi aikovan tyttöystävän kohtaaminen vain voi olla. Frid kirjoittaa älykästä ja pistävää kolmiodraamaa, jossa kolmion muodostavat Harald, tämän äiti ja tyttöystävä Claudia.

Naiset kohtaavat Pohjois-Ruotsissa pienellä ja syrjäisellä lentoasemalla. Molemmat ovat tulleet vastaan Haraldia, joka on palaamassa katkaisuhoidosta pohjoisesta Norjasta. Kumpikaan ei tiennyt, että vastaanottajia on enemmän kuin yksi. Äidin on tarkoitus viedä poikansa suoraan perheen lomapaikkaan toipumaan. Tyttöystävä odottaa rakastaan kotiin lentoliput taskussa.

Kuka voittaa? Sen selville saamiseen ei taida yksi kirja riittää, varsinkin kun piinaava odotus ei ota loppuakseen. Lento viivästyy ja viivästyy. Vuorokausikin vaihtuu, ja naisten on siirryttävä yöpymään läheiseen motelliin. Ilmapiiri ei ainakaan lienny, kun motellin vastaanotto on sekin hyytävä.

Haraldin äiti ei kuvaa vain anopin ja miniän kilpailua pehmoisen ja molempia miellyttämään pyrkivän pojan elämän järjestämisestä. Vähintään yhtä tärkeä teema on addiktio, joka voi johtua muustakin kuin päihteistä ja lääkkeistä ja joka *Haraldin äidissä* ei

ole ainoastaan Haraldin ongelma.

Claudia kuvaa rakastettuaan:

”Harald, niin. Jos hän olisi koira, hän olisi kultainennoutaja. Sellainen, joka laukkaa agilitykentälle into piukassa ja poikkeaa sitten äkkiarvaamatta radalta nähdessään tennispallon, kiihdyttää täyteen vauhtiin ja palaa ylpeänä ja onnea puhkuen jättikeppi suussaan. Kulaisetnoutajat. Ystävällisiä eläimiä, kurinalaisia eläimiä – opaskoiria, koiria, jotka osaavat haistaa kasvaimet ja varkaat, koira jolla on mitä onnellisin, valloittavin hymy. Koira, joka nukahtaa kuono hännän alla ja tepsuttelee sitten mustat kynnet rapsuen ihmisensä luo, laskee tassun hänen kädelleen ja sanoo: sinä olet kaunis, ja niin olen minäkin.”

Frid taitaa huumorin. Useimmiten se ei kuitenkaan ole näin lempeää. Päinvastoin pikimustan sarkastista. Pääosin kirjailijan huumori on niin raakaa ja brutaalia, että sitä eivät ehkä kaikki edes halua huumoriksi tunnistaa.

Frid taustoittaa onnistuneesti kolmikron vaiheet ennen lentokenttäepisodiin huipentuvaa välienselvittelyä. Eri tapahtumien ajallinen järjestys jää hieman epäselväksi, mutta ei sillä oikeastaan ole kokonaisuuden kannalta väliä.

Harald on lempeä, vasta juristiksi valmistunut ja ensimmäisessä työpaikassaan aloittanut äitinsä hemmotellemä mies. Haraldilla on ADHD ja bipolaarinen häiriö ja hän on pahasti addiktoitunut lääkkeisiin ja päihteisiin. Hän on omalla tavallaan rakastettava mutta täysin arvaamaton. Hän rakastaa Claudiata mutta ei pysty irrottautumaan vahvasta äidistään.

Haraldilla on ollut heikko isä, joka on päättänyt elämänsä itsetuhoisesti. Harald tahtoo uskoa onnettomuuteen. Äiti sanoo suoraan Claudielle, että kukaan vahingossa aja täyttä vauhtia kallionkielekkeeseen. Haraldilla ei ole ollut kunnollista miehen mallia. Äidin myöhempi hippi-puoliso Bengt ei ole tätä puutetta täyttänyt.

Äiti on 1960-luvulla nuoruutensa elänyt punaviiniaktivisti, joka on vasemmalle kallellaan olevissa yhteisöissä rakentanut parempaa maailmaa. Hän kuuluu sukupolveen, joka on saanut kaiken ja jonka on mahdoton ymmärtää Claudian kaltaisen milleniaalin epävarmuutta. Maailma ei olekaan jatkanut suotuisaa kehitystään sen enempää taloudellisesti kuin mm. ympäristötuhon uhatessa.

Claudian epätoivoinen projekti on kirjallisuustieteen väitöskirja, jota hän yrittää saada valmiiksi mutta johon hän ei itsekään usko. Suhde Haraldin ei ainakaan helpota Claudian hanketta. Koskaan ei voi tietää, missä kunnossa mies tulee kotiin vai tuleeko lainkaan. Claudialla on univaikeuksia, ja nukkuminen on vaikeaa, kun mies mm. yökaudet leipoo hapanjuuritaikinaa.

Haraldin lääke- ja päihdeaddiktio ei ole uusi asia, ei varsinkaan äidille. Ei voi välttyä ajatukselta, ettei Harald ole ainoa addiktoitunut. Yllättävän paljon lääkkeitä on Claudiallakin. Monenlaisia pillereitä kuluu parin yhteiselossa jatkuvasti kourakaupalla. Hämmästyttävää on, miten hyvin järjestäytyneessä ruotsalaisessa yhteiskunnassa kenelläkään voi olla käytössään mittavia määriä niin uni-, ahdistus- kuin kipulääkkeitäkin. Claudia pyrkii auttamaan Haraldia ja antaa tälle opioideja, mikä on pahin mahdollinen teko. Juuri opioidit ovat olleet pitkään Haraldin suurin ongelma. Myös *Haraldin äidin* päähenkilöiden ihmissuhteissa voi nähdä vahvoja riippuvuuksia.

Äiti luulee parhaiten tietävänsä, mikä on pojalle ja samalla nuorelle parille milloinkin hyväksi. Taistoa käydään moneen otteeseen mm. siitä, saako äiti yöpyä Haraldin ja Claudian kodissa. Toistuvasti Claudia häviää ottelut ja yrittää hädissään löytää edes puhtaat lakanat. Haraldin mielestä turha vaiva, äidillä on kyllä omat matkalakanat.

Fridin ilmaisuun tuo onnistuneesti ja tehokkaasti monia tasoja ja ristiriitoja, jotka näkyvät etenkin Claudian kerronnassa. Tämän repliikit ovat lyhyitä ja usein töksähtäviä, itse ajatukset tulevat esiin eräänlaisessa rinnakkaiskerronnassa. Sen kautta etenkin naisten ristiriidat saavat todella kolkot ja samalla synkän humoristiset sävynsä. Lukiessa saa olla tarkkana siitä, minne Frid asettaa lainausmerkit. Jos kaikki tai monet Claudian ajatukset olisivat julkilausuttuina, räjähdyksiä tuskin voisi välttää. Sirje Niitepöldin suomennos välittää taitavasti niin kolkon tunnelman kuin epännistuvat yrietykset lähentymiseen.

Aivan romaanin lopussa on Claudian sympaattinen yritys ymmärtää äitiä ja toivoa häneltä ymmärrystä, kun tyttö kiiruhtaa rakkaansa luo. Lyhyessä viestissä voi siinäkin nähdä rivien välit.

Johanna Frid: Haraldin äiti (Haralds mamma). Suom. Sirje Niitepöld. WSOY 2024. 304 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko

« Previous:

Thella Johnson (suom Jaana Nikula): Rauha
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/thella-johnson-rauha/>)

Next:»

Célia Lebur ja Joan Tilouine (suom Taina Helkamo): Mafia Africa
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/celia-lebur-ja-joan-tilouine-mafia-africa/>)

admin

1 kommentti

()

admin

Kirjoitettuam/31 - am/31

Lue Johanna Frid -haastattelu (Aforblad 20.5.2023) tässä tiivistelmä.

Johanna Frid:

– Olen ihminen, jolla on hyvin voimakkaita tunteita. Ja haluan, että lukija tuntee sen, mitä tunnen itseäni kohtaan. Jos en tunne tarpeeksi tekstiä varten, annan sen olla.

.....

Mitä tapahtuu, kun tajuaa olevansa yhtäkkiä kolme ihmistä parisuhteessa?

Johanna Frid korostaa, että hänen romaaninsa on fiktiota. Vaikka kertojalla on joskus samoja kokemuksia kuin hänellä itsellään.

Miniät ja anoppi tapaavat lentokentällä. He odottavat Haraldia. Kone on myöhässä. Tuntien kuluessa naisten välinen jännite kiristyy.

– Anopin saaminen on kuin saisi ylimääräisen äidin, tahattoman perheenjäsenen. Se on kuin kun vanhemmat eroavat ja ilmoittavat lapsille, että uusi mies on tulossa meille asumaan. Lapsilla ei ole välineitä käsitellä sitä.

Johanna Frid sanoo, että tämä dynamiikka on klassinen,

- "Minulla on ollut kilttejä anoppeja ja joku, jossa oli vähän kärjekkyyttä"

.

Riippuvuudesta

Hänen uudelle kirjalleen, kuten edellisellekin, on ominaista terävä, musta huumori ja puri

Tarina ei kuitenkaan kerro vain kahdesta naisesta, jotka taistelevat, se kertoo ennen kaikkea hyväksikäytöstä ja sen vaikutuksesta parisuhteeseen.

- "Tyypillistä kokemilleni kriiseille on ollut, että keskiössä on ollut sairas ihminen, joka vie Kaikkien ympärillä olevien on sopeuduttava tai yritettävä ratkaista, mitä tapahtuu. Se on provosoivaa. Mutta mitä muuta voi tehdä, jos sairas henkilö on joku, jolla ei ole kykyä käsitellä ongelmaa?

Haraldin huumeidenkäyttö pahenee, ja hänen ympärillään olevat naiset yrittävät saada hänelle tukea häntä.

- Kaikki ovat katastrofissa, jossa tunteet käyvät kuumina. Hänen kumppanistaan on tullut äiti. Missä on hänen rajansa? Mitä pitäisi tehdä?

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
